

'The Waste Land' indrukwekkende theatertocht door gedicht van T.S. Eliot

door
MARCO
WEIJERS

Deinenen op Oerol

DE TELGRAAF, 13-6-2005

■ Scène uit
'The Waste
Land', een
theatrale
ontdek-
kingstocht
op Oerol.

Eindeloos deint de zee en tot voor kort deinde Oerol in alle hevigheid mee. Problemen met de financiering bedreigden volgens de organisatie jarenlang het voortbestaan van dit culturele evenement op Terschelling. Dit jaar lijkt aan die onzekerheid voorlopig een einde gekomen dankzij een structurele overheidssubsidie en enkele nieuwe sponsors. Toch kreeg de 24e editie van Oerol nog als titel *Eindeloze deining* mee. Wat overigens ook op de wisselende kwaliteit van het aanbod zou kunnen slaan.

Oerol wil de komende jaren vooral een proeftuin zijn voor projecten waarin kunstenaars uit verschillende landen en verschillende kunstdisciplines met elkaar samenwerken. EUNETstar, het gezelschap dat vrijdag verantwoordelijk was voor de officiële opening met *The Ferryman*, past keurig in dat plaatje. De voorstelling werd gemaakt door Nederlanders, Belgen en Britten en is een 'cross-over' van muziek, dans en videokunst.

In *The Ferryman*, gespeeld in de binnenbak van Manege De Barrage in Hoorn, beweegt het publiek zich tussen vier losse podia door. In het midden van de ruimte staat Charon, veerman op de doodsrivier. Is hij in de meeste verhalen een oude man, in *The Ferryman* is hij jong, viriel en onervaren. En niet ongevoelig voor vrouwelijk schoon ook, zo blijkt wanneer hij drie jongedames naar het dodenrijk moet vervoeren.

De vrouwen proberen de veerman te verleiden en zo zelf aan de dood te ontgaan.

Een verhaal dat wordt verteld met behulp van video-projecties op zeven verschillende schermen. De surrealistische beelden gaan een fascinerend samenspel aan, waarbij een orkest de sfeerbepalende muziek verzorgt. Het optreden van de dansers steekt daar soms wat bleekjes bij af. De optelsom van alle elementen blijft niettemin positief: *The Ferryman* is goed voor een aangenaam dromerige kijk- en luisterervaring.

Western

Dat kan niet gezegd worden van de locatievoorstelling 'Western'. Het strand en de duinrand bij Oosterend vormen een magnifiek natuurlijk decor voor dit stuk, waarin Convoi Exceptionnel alle denkbare western clichés heeft verwerkt. Met een enkele cactus en een afgebroken karrenwiel veranderden zij dit Terschellingse landschap in de woestijn van Arizona. Het uitgestrekte speelveld levert echter ook problemen op. De on-

sprongen door jeugdherinneringen. Gaat mee in de loopgraven van de Eerste Wereldoorlog. Loopt over gebroken tegels die knarsen als beenderen. *The Waste Land* biedt een blik in de donkere krochten van Eliots ziel en laat zien hoe hij uiteindelijk de zon weer binnenlaat. Een voorstelling die een scala van emoties oproept en je doet duizelen van de vele indrukken. Mooi bedacht, inventief uitgevoerd, met overgave gespeeld. Rond-uit prachtig.

Zeker ook aardig: *Vuurtorenwachter*, een solo van Stijn Westenend, geschreven door Claudia de Jong en geregisseerd door Don Duys. Over een vuurtorenwachter die door de opmars van de moderne techniek van zijn post verbannen is en nu souvenirs ver-

■ Stijn Westenend in 'Vuurtorenwachter', gespeeld op het Seinpaalduin met de Brandaris als decor.

koopt. Ontleend aan de ervaringen van een echte vuurtorenwachter, bevat deze bitterzoete voorstelling nog een nuttige tip voor verliefde paartjes die deze zomer de rust van een duinpan hopen op te zoeken: „Als jullie de toren kunnen zien, dan ziet de toren jullie.” Ook met de moderne apparatuur van nu.

The Waste Land

Positieve uitschieter op deze 24e editie van het Oerol-festival is de voorstelling *The Waste Land*, naar het gelijknamige gedicht van T.S. Eliot en gespeeld in en om een flinke schuur in Formerum. Waterlanders, een collectief van theatermakers en beeldend kunstenaars uit Wageningen, neemt de bezoeker mee op een theatrale tocht door de verbeelding van de schrijver.

Je zigzagt door wuivend gras, waardoor tekstflarden komen aangewaaid. Wordt be-

Oerols locatietheater kent de meeste ontwikkeling

Theater

DE VOLKSKRANT
15-6-2005

Oerol 2005: *The Waste Land* door Waterlanders, *Mimi Cry* van Mariecke van der Linden, *Hoop&Loos* door De Jongens en *See Under X* van Galili Dance. 11, 12 en 13 juni op Terschelling. Aldaar t/m 18 juni.

Op Oerol wordt het onderscheid tussen theater op locatie en locatietheater steeds duidelijker. Het eerste gebruikt de omgeving als idyllisch decor, passend bij een vooraf bedachte voorstelling. De strijd met de elementen geeft extra cachet maar wordt steeds makkelijker gewonnen door toenemende technische mogelijkheden zoals zendmicrofoons en digitale elektronica.

Het tweede laat zich niet alleen inspireren door een onverwachte locatie maar transformeert die vervolgens tot een voortdurend van karakter veranderende ambiance. Daar zit de meeste ontwikkeling, blijkt uit de festivaleditie van dit jaar. Niet in het minst omdat theatermakers, beeldend kunstenaars, muzikanten, dansers én vormgevers steeds vaker op gelijkwaardige voet samenwerken.

Zo zetten de jonge leden van het Waterlanders-collectief (Hogeschool voor de Kunsten Utrecht)

de schuur en landerijen van Jan van Teake volledig naar hun hand. Een typiste heet je door een luikje welkom als Mister T.S. Eliot. Vrouwenstemmen doemen op uit het hyacintenveld achter de wapperende was. Vogelverschrikkers ontpoppen zich als kruizen voor gevallen soldaten uit de loopgraven van Verdun.

Oerol

2005

Telkens weer zingen, briesen, schreeuwen en fluisteren de acteurs fragmenten uit Eliots beroemde gedicht *The Waste Land* (1922). De schaduwen in het leven van Eliot, die hem tot een dichter maakten, nestelen zich onverbiddelijk in de verbeelding van de toeschouwer.

Minder poëtisch maar met maximaal bravoure verbouwen De Jongens in *Hoop&Loos* een paardenstal tot een gevaarlijke plek voor vier gestrande, opgehitste ventjes. Tussen lamme benen, zwiepende ladders en vuurspuwende buizen is de boodschap overeind gebleven: hoe de honger van het indivi-

du wetten van het collectief tart.

Theater op locatie is er natuurlijk ook. Componiste en zangeres Mariecke van der Linden vindt in het bostheater een passende omgeving voor haar nieuwe opera *Mimi cry* over een getrouwde bioloog (Jack Vecht) die valt voor een krolse dame (Van der Linden) in prima biologische conditie. Het hilarische libretto naar de bestseller van Tijs Goldschmidt is hip en modern, alleen jammer dat de muziek niet versnelt wanneer de dramatische ontwikkelingen daarom vragen.

Meer nog dan *Mimi Cry* is de dansvoorstelling *See Under X* van Galili Dance een geslaagd voorbeeld van theater op locatie. Op een grasveld aan de bosrand van West-Terschelling herrijst een Middeleeuwse nederzetting, weggeplukt uit Asterix & Obelix. Tien dansers en vier percussionisten nemen het publiek op sleeptouw in een opzweepend Breughelliaans spel van zotte vechters en sarrende versierders. Kolder en koprol wisselen elkaar af in een perfecte balans van humor, muziek, acrobatiek en lichtvoetig drama. Bomen als coulissen winnen het altijd van de zwarte gordijnen in een schouwburg.

Annette Embrechts

Verrassingen in de duinen op vol Oerol

Theater is weer overal tijdens Oerol op Terschelling. Groot spektakel, intiem spel, komische straatacts en warme muziek vullen het waddeneiland dat ondanks de drukte van het festival zijn rust bewaart.

Door MAARTEN REITH

Van een hele andere orde is *Waste land* van de jonge theatermakers De Waterlanders, een voorstelling die met ondersteuning van Oerol de afgelopen maanden op het eiland is gemaakt. Het is kleinschalig, intiem theater, het publiek wordt rondgeleid om en door een boerenschuur en komt her en der personages tegen die een deel van een gedicht van T.S. Elliot voordragen.

Een verhaal over een soldaat die getraumatiseerd is teruggekeerd na te hebben gevochten in de loopgraven van de Eerste Wereldoorlog. Je wordt er extra bij betrokken doordat je gaandeweg de voorstelling wordt aangekleed met regenjas, zonnebril en deukhoed, en na afloop blijf je je afvragen welke rol je zelf eigenlijk inneemt in dit sterk gespeeld verhaal.

Het zijn deze pareltjes waardoor het trouwe Oerol-publiek al jaren de drukte op de boot, het lange wachten bij de kaartjesverkoop en de soms snijdende kou bij openluchtvoorstellingen voor lief neemt.

voor voorstellingen op vaste locaties, in tenten, weilanden, aan de bosrand of in tientallen boerenschuurtjes. Met 52 betaalde voorstellingen, 30 straatacten, 60 bands en 12 Oerol voorstellingen

Bij de Oerol-voorstelling *Waste land* van de jonge theatermakers De Waterlanders worden de toeschouwers in een trenchcoat gehesen.

Foto: Wietze Lanman/GPD

eens de stilte en rust van het bos of strand omgeeft, en dan uitslag

ballonnen als wapen. 's Avonds is het ook leuker bij

te land van de jonge theatermakers De Waterlanders, een voor

getraumatiseerd is teruggekeerd na te hebben gevochten in de

het trouwe Oerol-publiek al jaren de drukte op de boot, het lange

NRC

18-6-2005

Theater kan soms te dichtbij komen

Zondagavond vindt op het strand van Terschelling het slotspektakel van Oerol 2005 plaats. Het is het verhaal van de eilandbewoners.

Door KESTER FRERIKS

TERSCHELLING, 18 JUNI. In de vroege jaren vijftig moeten nieuwe woorden als 'lipstick' en 'cocktailjurkje' overgewaaid zijn naar het eiland Terschelling. Een vrouw die nu zeventig jaar is, herinnert zich goed de sfeer van toen. Dansen in de zalen van Dellewal bijvoorbeeld op West-Terschelling, waar de meisjes van het dorp de jongens ontmoetten.

In de documentaire toneelvoorstelling *Verhalen op Sterk Water* door het gezelschap Vijfde kwartier zijn

de verhalen van eertijds te beluisteren. Voor regisseur Titia Bouwmeester leeft het verleden dankzij interviews en archiefbeelden. De haveloos ogende discotheek Dellewal is een historische plaats. Filmbeelden boven de dansvloer voeren de toeschouwers terug naar vroeger. Bitter is de getuigenis van de gescheiden vrouw. Op een dorp weet iedereen alles van elkaar.

Aanstaande zondagavond vindt het slotspektakel plaats op de Noordsvaarder. Daar lag eens een dorp, het Atlantis van Terschelling. Half in het zand verzonken huisjes verbeelden dit verzwolgen dorp. Leden van Nederlandse gezelschappen als Tuig en Silo en het Franse Art Ephémère herbouwen deze verloren plaats. Vuurwerk zal alles verlichten.

Het behoort tot de traditie van het Oerol Theaterfestival dat niet alleen de acteurs, regisseurs en

dansers de artistieke kwaliteit uitmaken, ook de toeschouwers en zelfs de eilandbewoners zijn onmisbaar.

Soms is iemand uit het publiek bang, zoals in de voorstelling *The Waste Land* door de Waterlanders

OEROL FESTIVAL

naar het gelijknamige gedicht van T.S. Eliot uit 1922. De dichter voegt hierin zijn huwelijks crisis samen met de verschrikkingen van de Eerste Wereldoorlog. In een boerenshuur is een loopgraaf geïmitteerd, rauw, claustrofobisch. Acteurs zeggen flarden uit Eliots gedicht. Ze komen dichtbij, fluisteren in je oor. De vertrouwde vierde wand tussen acteur en publiek valt weg, waardoor de voorstelling heel

dichtbij komt.

De terughoudendheid van de toeschouwer is ook een compliment. Eliots poëtische wereld krijgt een grimmige uitdrukking. Wat begint als een lentewandeling door een tuin met fluitenkruid eindigt in een nachtmerrie. 'April is de wreedste maand', dichtte Eliot.

De toneelgezelschappen eisen veel van het publiek. De Hongaarse groep Krétakör speelt op een Perzisch tapijt op het strand het liefdessprookje *Leonce en Lena*. De vorm is op verbluffende wijze eenvoudig. Leonce en Lena verlangen naar zuivere liefde, maar de leugenachtige wereld van de volwassenen maakt alles kapot. Dit is vertellend theater in sublieme vorm, zonder overdaad. De koning van dit rijk ter grootte van een stuk kleed moet alsmaar nadenken. Hij doet dat tot aan de branding. Een eenzame ko-

ning die zijn rijk niet naar behoren kan besturen. Ondertussen denken de toeschouwers met hem mee.

Het gaat ook weleens fout tussen publiek en acteur. In *Oosterburen*, dat speciaal voor Oerol is gemaakt, richt een Duitse acteur in zijn rol als Duitse soldaat het geweer op ons. Het is een uitdaging die op verzet stuit. In een andere scène dienen toeschouwers een ei door een buis te gooien. Het kapotte ei dragen zij vervolgens op een baksteen door de tuin onder leiding van een Chinese acteur.

Deze performance vereist te veel meegaandheid van het publiek. Iemand werd dan ook kwaad op de spelers, een ander ging weg. Dat is begrijpelijk. We ontvangen geen rijkdom, zoals bij de eilandverhalen. De artistieke waarde of de ontroering verliest het van de provocatie.